

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitate, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

Innocens probatus nocens an possit condemnari? nu. 8.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

fererat fama) hunc ad mortem compellere? Rursus an poterit iustitiam per aliquot dies vitam illi prorogare? Id cum accidit, puor ego eram Caltanissetta in patria mea, & viros me aetate grandiores (nunc certè memini) afferentes audiui, licuisse principi, illius mortem urgere; eidem parcere vel supplicium differre, non licuisse. Rationem addebant, quia in tanta spectantium frequentia bonum publicum exposcebat, ut criminosis spes hæc non daretur procurandæ condonationis tam scelestæ arte blasphemiarum, quam facile alij æmulati velle ab hoc unico exemplo potuissent.

Juris ordo in condemnandis malefactoribus.

7. Superfunt tres graves quæstiones. Prima, certum est, judicem ordinarium debere juris ordinem servare, ut inferius l. suo dicitur loco: quid de principe, seu iudice supremo? Respondeo. Hic, quia potest dispensare in legibus juris ordinem præcipientibus, poterit *m* in aliquibus casibus sine illis solemnitatibus (urgente certe causa, ne temere agat) condemnare. Solent tres casus afferri.

l. infr. li. 9. c. 2. §. 1. m. Dicast. li. 2. tr. 1. d. 4. d. 5. q. 2. n. 109. afferens Less. Arag. Covar. alios.

Primo, quando delictum est vere notoriū nam tunc non tenetur citare.

Secundo, quando grave imminet periculum Reip. si statim non fiat puniitio, ut si adfit timor rebellionis, vel gravis turbationis in civitate, licitè solemnitates illas omittet.

Tertiò. Quando apparet periculum in fugæ ejus, qui de re gravi reus, est &c. Sed in his omnibus debet semper princeps esse certus, crimen probari posse. rursus debet summarium formare processum, aptumque defensorem constituere reo, etiam si absens sit: & tunc poterit condemnare, imo & occultè laqueo vel veneno interficere, post recepta Sacramenta, præsertim Confessionis.

Iam vero estne in principe, nullum agnoscente superiorem, legitima potestas aliquem occidendi, vel sententiam de alterius morte ferendi, more belli (ut dicitur) sine ullo prorsus, ne summario quidem processu, sed statim & in continenti? Negat de Lugo. Concedit, esse probabile in aliquo valde urgenti casu Lessius; dat enim, posse Regem sine judiciali strepitu occidere occulte adulterum, qui vim Reginae inferret, solusque rex id sciret; quia sic regi expedit, ad regiam infamiam evitandam.

n. de Lugo p. 2. de just. d. 37. sec. 5. n. 52. o. Less. li. 2. c. 29. n. 96. cui favet Fag. præc. 8. dec. c. 20. num. 18. Dicastillus li. 1. de just. tr. 1. d. 4. d. 5. q. 2. conceditque Bossius apud Dianam p. 10. tr. 15. res. 34.

Innocens probatus nocens an possit condemnari?

8. Secunda quæstio. An possit unquam innocens morte damnari? Respondeo: in tribus id casibus quarri solet: & quidem duo parum habent difficultatis: multum habet tertius.

9. Nam primo, qui actu est innocens, sed prudenter timetur, si su-

per vi-

pervivat, noxius Reip. esset futurus, nulla p ratione potest occidi. Nullus enim pro peccato futuro puniendus; cum præsertim possit occurri damno, quod forte timetur, trudendo illum in carcerem, eijciendo in exilium &c.

p *Salon. 2, 2, q. 64, art. 2, controu. 3. & communiter.*

10. Secundò filius innocens nunquam q occidi potest pro peccato patris; multo minus quilibet alius pro alieno peccato, lege S. Tho.

q *S. Th. 2, 2, q. 108, ar. 4.*

Hæc plana sunt. Molesta est autem tertia difficultas, an scilicet iudex vel princeps licitè possit sententiam mortis in eum ferre, quem certo scit esse innocentem, qui tamen, secundum allegata & probata, mortis reus appareret? Ipse iudex v. g. vel princeps occultè Petrum interfecit, sed Paulus propter aliqua indicia vehementia infamatus, convictus tandem secundum legitimas probationes de ea occisione fuit, potestne licitè ipse iudex vel princeps Petrum capite damnare?

q *S. Th. 2, 2, q. 108, art. 4.*

Respondeo; certum r mihi est, principem non posse, sed teneri, eum liberare. Ratio est, quia princeps potest sibi dispensare in ea lege, qua iubetur, debere procedi in judicijs secundum allegata & probata. Quod si subesset periculum scandali, quod rei non puniantur, tunc princeps palam etiam cum juramento (si hoc necessarium iudicabitur ad faciendam fidem) debet pronuntiare, sibi notam esse illius hominis innocentiam. Sed quan-

donam tantum scandalum contra summum supremi principis imperium?

r *DD. mox citandi.*

12. Punctus ergo difficultatis de inferiore iudice est, qui hæc dispensandi potestate non gaudet. Nonnulli t censent, eum pari modo non posse, quia innocentem certo cognitum directè occidere, intrinsecè malum est, Nonnulli t docent, posse, quia iura præcipiunt, ut iudex puniat eum, qui secundum allegata & probata mortis esse reus invenitur, obligabitur igitur hic, omnem movere lapidem, quo impediatur hujus innocentis interfectionem, præveniendò, ne testes contra illum deponant, vel diligentius eos examinando, aperiendo clam, si potest, ipsi carcerem, ut fugiat, monendo principem de illius innocentia, imò & deponendo iudicis officium, si ex depositione grave damnum non accipiat, &c. Verum si hæc non proficiant, instetque princeps, ut condemnent, poterit condemnare.

f *Less. li. 2, c. 28, num. 84, inclinatur de Lugo to. 2, de just. d. 37, sec. 4. Rosella, Angelus, Petrus Navarr. Sà asud Dicast. li. 8, de just. tr. 1, d. 4, d. 5, q. 1, t. S. Th. 2, 2, q. 67, ar. 2, Th. Sanch. lib. 2, conf. c. 1, d. 17, alijque ab ipso, & à dicto de Lugo citati, quibus adde Cajet. Bann. Arag. Salon. Cov. Azor, Val. aliosque citat. & exceptos à Dicast. l. c. à n. 79.*

13. Ex his sententijs prior menti meæ adeo certa se offert, ut hæc posterior non sit mihi intrinsecè probabilis; quia tamen eam doctissimi, & præsertim S. Thomas, amplectuntur, probabilis

habilis saltem propter auctoritatem extrinsecam censetur. Ratio nostra est, quia sacratissima jura cum præcipiunt, ut iudex puniat secundum allegata & probata, semper intelligunt de iudice regulariter, id est, de iudice, cui regulariter constare non solet de delicto rei, nisi per allatas probationes; de iudice autem innocentiam rei certo cognoscente, qui casus rarissimus est, & pæne dixerim metaphysicus, nunquam agunt. Sane etiam leges universaliter damnant eum, qui alienum rapuit, sed non propterea eum damnant, qui per justam compensationem alienum accepit. licet enim hoc non explicent, semper tamen ex jure natura esse id exceptum intelligitur, & sexcenta quidem similia in jure reperies.

¶ *Less. li. 2. c. 29. n. 84. inclinât de Lugo t. 2. de just. d. 37. sec. 4. Rosella, Angelus, Petrus Navarr. Sâ apud Dicast. li. 8. de just. tr. 1. d. 4. d. 5. q. 1. t. 5. Th. 2. 2. q. 67. art. 2. Th. Sanch. lib. 2. conf. c. 1. d. 17. alijsq; ab ipso, & à dicto de Lugo citati, quibus adde Cajet. Bann. Arag. Salon. Cov. Azor. Val. aliosque tit. & exceptos à Dicast. l. c. à n. 79.*

¶ 14. Dices, At ita publicum bonum exposcit, ne scilicet juris ordo pervertatur, neve iudicibus detur occasio, ut etiam nocentes liberent, prætextu, quod eos innocentes esse cognoscant.

Facilis responsio: juris ordinem non pervertit, qui contra jura non agit: at jam vidisti, nullum jus esse contra certo cognitum innocentem. Præterea majus malum est, semel innocentem interfici, quàm aliquoties

nocentem liberari; illud enim malum irreparabile est, hoc à principe, & à Rep. facile reparari valet, ne multum serpat, nimirum vigilando, ne iudices, nisi vero justitiæ zelo præditi, eligantur. Denique magis favet publico bono, populos scire, leges nemini unquam aliquem offendendi causas esse, sed innocentem undecumque reperiunt semper incolumem servare, quam scire, eas concedere, imò præcipere, ut, vel semel occidatur directè homo ab eo, qui eum innocentem ac sanctum novit. Directè, inquam; nam non video, quo modo aliqui contendunt, id non esse occidere directè, sed indirectè, quia nimirum (ajunt) iudicis intentio est, servare juris ordinem, non hominem occidere, sicuti potest per accidens occidi innocens ad victoriam consequendam, vel ad se salvandum, eò modo, quo superius u etiam nos docuimus: id, inquam, non video; cum enim nullum jus, nec juris ordo adsit contra clare cognitum innocentem, ut modo dixi, id non potest intendi; quod enim non est, intendi non potest; quare clare convincitur, tunc directè re vera hominem occidi: quod secus est invictoria &c, ut ex ibidem dictis patet.

u *sup. c. 1. §. 1. nu. 12.*

15. Cum agitur de rebus civilibus, vel de pœna modici ponderis, acquiesco, posse & x debere iudicem inferiorem scientia publica damnare, quem scit scientia privata innocentem, quando illum urget jus, nec (adhibitis remedijs num. 12. dictis) via affulget non condemnandi; quia casus

civ-